

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

תוכן עניינים

- א. זרוע מעיקרו בהשרשה 1
- א. זרוע ובא הוסיף אין לא הוסיף לא 2
- ב. במקומו של רבי אליעזר היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל 2
- ג. קבת עובד כוכבים ושל נבלה הרי זו אסורה 4
- ד. המעמיד בעור של קבה כשרה אם יש בנותן טעם הרי זו אסורה 6
- ה. כשרה שינקה מן המרפה קבתה אסורה מרפה שינקה מן הכשרה קבתה מותרת מפני שכנוס במעיה ... ומי חיישין שמא ינק מן המרפה 7
- ו. לוקחים ביצים מן העובדי כוכבים ואין חוששין לא משום נבלה ולא משום מרפה 8
- ז. סתם מחשבת עובד כוכבים לעבודת כוכבים 9
- ח. אין מעמידין בעור קבת נבלה אבל מעמידין בקבת נבלה ובקבת שחימת עובד כוכבים 11

דף קטז.

א. זרוע מעיקרו בהשרשה

כבר התבאר במסכת פסחים דף כה. שאסור לזרוע ירקות או תבואה בצד הגפנים או ליטע גפן בצד הירק או תבואה, ואם עשה כן אף על פי שאינו לוקה הרי זה קדש¹ ונאסרו שניהם בהנאה הירק או התבואה או הגפנים, ושורפין את שניהן שנאמר פן תקדש המלאה הזרע, ואפילו הקש של תבואה והעצים של גפנים האלו אסורין בהנאה ושורפין אותם ולא יסיק בהן תנור וכירים ולא יבשל בהם בעת שריפתן.

¹ רמב"ם הלכות בלאים פרק ה הלכה ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מאימתי² תבואה או ירק מתקדשין משישרישו, והענבים משיעשו כפול הלבן, שנאמר המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם עד שיזרע זה ויהיה זה תבואה, אבל תבואה שיבשה כל צורכה וענבים שבשלו כל צורכן אינן מתקדשות.

כיצד תבואה שיבשה כל צרכה ובא ונטע גפן בתוכה, וכן ענבים שבשלו כל צרכן וזרע תבואה או ירק בצדן אף על פי שזה אסור לזרוע, אינן מתקדשות. וי"א המבושל כל צרכה אינו מתקדש אך יכול לקדש אחרים שלא נתבשלו כל צרכם, ואם זרע תבואה אצל כרם שבשל כל צרכו נאסרת התבואה בהשרשה, וכן אם נטע כרם אצל תבואה שנגמרה כל צרכה נאסר הכרם בנטיעתו³

א. זרוע ובא הוסיף אין לא הוסיף לא

אסור⁴ לעבור בעציץ נקוב שזרוע בו ירק בתוך הכרם, לפי שבדרך העברתו יונק מהקרקע דעציץ נקוב הרי הוא כקרקע, ואם הניחו⁵ תחת הגפן ונשתהה שם בארץ כדי להוסיף אחד ממאתים הרי זה קידש. וכן הזרוע בהיתר אינו נאסר אלא כשיוסיף א' ממאתים.

ב. במקומו של רבי אליעזר היו כורתין עצים לעשות פחמין לעשות ברזל

כבר התבאר במסכת שבת דף קל. ויבמות דף יד. שמילה בזמנה דוחה את השבת. ועם זאת חובה להכין מבעוד יום⁶ את כל הדרוש לצורך המילה כגון תחבושות הנחוצות, גזרות לפי מידה, משחה בשפופרת לשים על מקום הברית אחרי המילה, לא עשה כן מבעוד יום, וגם אין להשיג תחבושות

² רמב"ם שם הלכה יג.

³ דעת הר"ש.

⁴ רמב"ם שם פרק ה הלכה כג.

⁵ דעת כל האחרונים שיש חילוק בין מעביר למניח דמעביר אינו אסור אלא מדרבנן ולכן אינו מקדש לא את הגפן ולא את הזרעים אפי' הוסיף מאתים אבל אם הניחו או מקדש את שניהם אם הוסיפו מאתים דאיסורו מה"ת ודעת הגר"א דבאכילה אסור אף במעביר אבל לא בהנאה אבל דעת החזו"א שאין שום חילוק בין מעביר למניח אלא דאורחא דמילתא נקט דמעביר אין שכיח שיוסיף מאתים ובמניח יכול לשהות עד שיוסיף מאתים אבל אם היה כרם גדול והוסיף מאתים אף בהעברה נאסר בהנאה. דרך אמונה שם קנד

⁶ שו"ע ונו"כ או"ח שלא ו, ויו"ד רסו ב, ושש"כ לו יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

מוכנות אצל מי שיש לו, כי אז אסור למול על דעת שיגיע המצב לידי פקוח נפש ואז יהיה מותר בשבת לעשות את צורכי המילה הדרושים לרפואתו של התינוק, אלא צריך לדחות את המילה למחרת היום, ולא לקיימה בזמנה.

אך בדיעבד כלומר אם כבר מלו את התינוק בשבת, בין מתוך הנחה שצורכי המילה לטיפול בתינוק נמצאים, ובין שעבר ומל תוך ידיעה שלא הכין את צורכי המילה מבעוד יום, מותר לעשות בשבת כל הנחוץ לרפואתו של התינוק.

אולם יש לזכור, שלא התירו לעשות בשבת אלא את המילה עצמה, אבל בנוסף למילה אסור לחלל שבת בכל צורה שהיא, לא באיסורי תורה, ואף לא באיסורי דרבנן, לא על ידי יהודי ולא על ידי נכרי. ולפיכך גם אם יש צורך להעביר את התינוק ברכב אצל המוהל, או שהמוהל אינו יכול לבצע את המצוה אלא אם כן יסיעוהו ברכב בשבת, וכן אם יש צורך להכין את הסכין למילה, וכדומה, כל אלה הם רק מכשירי מילה, ואסור לעשותם בשבת.

וכעין זה התבאר במסכת פסחים דף סו. ששחיטת הפסח דוחה את השבת כשחל ערב פסח בשבת, עם זאת יש להכין מכשירי הקרבן מערב שבת, ואם שכח⁷ ולא הביא סכין, לא יביאנה בשבת שהרי מטלטל הוא בכרמלית ואין להתיר מה שיכל לעשות מאתמול⁸, אלא נותנה⁹ בצמרו של הכבש או בין קרני הגדי והכבש ומכישו עד שמביאו לעזרה, ומקדיש את הבהמה שם. וי"א שאף אם שכח להקדיש את הסכין מערב שבת או החג, יקדיש שם¹⁰.

וי"א¹¹ שרק אם צריך לטלטלו ברשות הרבים יעשה כן, אך מותר לטלטל את הסכין דרך כרמלית, לצורך עבודת מקדש, שאין שבות המקדש. במה דברים אמורים כשלא הקדיש

⁷ רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק א הלכה יט

⁸ ערוך השולחן העתיד קפג יג

⁹ מלשון הרמב"ם משמע כל סכין וא"כ ע"כ שהקדישוה כשהביאוה, אך בתוס' כתבו שאיירי בסכין שהקדישה ועיין במהרש"א שאסור להקדישה בשבת שהיא אין מקדישין ויש לדון לשיטתו, מה הדין בשכח שהרי אע"ג שאסור להקדיש גם אסור לשחוט אם אינו כלי שרת ועיין צ"ח שנתנו הסכין לקטן המופלא לאיש להקדיש¹⁰ שהרי בעינין לכתחילה כלי שרת לשחיטת הקדשים כמבואר במעשה הקרבנות פ"ד ה". שארית נתן ועיי"ש בלח"מ ובאבן באזל.

¹¹ תוס'

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

פסחו עדיין ולא אמר זה פסח, אבל אם הקדישו לא יביא סכין עליו מפני שהוא עובר בקדשים¹².

מילה בזמנה הנערכת בשבת, ויש חשש שהאורחים יחללו שבת כדי להגיע או שיצלמו את מהלך עשיית הברית¹³, יש לערוך את המילה בביתם בצינעא, בשבת, ומפרסמים שהמילה נדחתה ליום א' וביום א' מגיעים המוזמנים¹⁴. אם המילה עצמה כרוכה בחילול שבת בהבאת התינוק, וכדומה, בודאי שעל המוהל להמנע מלמול בשבת, וידחו את הברית ליום ראשון.

מילה שלא בזמנה, וכן תינוק הנולד בבין השמשות והנולד בניתוח קיסרי, כל אלו מילתן לא דוחה שבת או יום טוב, ויש לקיים את הברית מיד לאחר שבת או יום טוב.

ג. קבת עובר כוכבים ושל נבלה הרי זו אסורה

כבר התבאר במסכת ע"ז דף כט. גבינות של¹⁵ גוים אסרום גם כן חז"ל, ויש בה כמה טעמים, והטעמים העיקרים השייכים בינינו הם:

א. מפני שמעמידן אותן בעור קיבת נבילה¹⁶.

ב. מפני שטחין פניה בשומן חזיר.

ג. מפני שמערבין בה דבר טמא, אף על פי שאין החלב הטמא נקפה, חיישינן שמא ישאר ממנה מעט בין נקביה, אף על פי שהוא דבר מועט גזרו עליו מפני שהוא מצוי.

¹² בירושלמי איתא דכיון שהסכין לצורך שחיטתו לא מיקרי עבודה בקדשים והובא שם בתוס' ד"ה והא ועיין בילקוט יוסף שובע שמחות ב פי"ז הלכות מילה בשבת, וז"ל יש אומרים שבכל זאת אין למוהל להימנע מלמול את התינוק בשבת, ולקיים את המצוה במועדה, כל שאין עושים שום חילול שבת בשביל המילה עצמה, שאין מביאים את התינוק ברכב, או מעלים ומורידים אותו במעלית וכדומה. ויש חולקים וסוברים שיש לדחות את קיום המצוה ליום ראשון, שיש לגדור בזה גדר ולעמוד בפרץ, לדחות את המילה ליום ראשון. ולענין דינא יש לעשות שאלת חכם, והכל לפי ראות עיני המורה, שפעמים עליו לגדור גדר ולמנוע פרצות בחומת השבת, ולדחות את המילה ליום א', ופעמים שעליו להורות שימולו אף בשבת.

¹⁴ וכדי למנוע בושות יש שנהגו שביום א' המוהל עושה עצמו כמל, וגם אין מברכים בשם ומלכות ממש. ¹⁵ שו"ע ונו"כ קמו ב

¹⁶ אבל משום בשר בחלב אין איסור דאורייתא דצונן הוא ואף על גב דקא מעמיד אין איסור אלא מדרבנן תוספות וכתוב בתה"א דף פ"ו דהר"י אבן מגאש הקשה עוד למה לא יהא בטל בס' ותירץ על שני קושיות אלו שכל האסור מחמת נתינת טעם כמו בשר בחלב אין אוסר יותר מן ס' אבל כאן בעור נבילה הוה איסור מעמיד ואוסר בכל שהוא והראב"ד תירץ על קושיא הראשונה כמו התוספות ועל קושיא שנייה תירץ דכל שאסרו חכמים בשל עובדי כוכבים אינו מועיל ביטול ברוב כדי שלא יפרצו כיון דשכיח בהו טעמא. מ"ז שם ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

וביון שהוצרכו לגזור עליה מאלו הטעמים גזרו על כל הגבינות, ואפילו במקום שאין שייך אחד מאלו הטעמים כי היכי דלא ליתו לאחלופי,

הילכך אפילו גבינה שהעמידה הגוים בעשבים¹⁷, שהוא ידוע לנו שהוא כך ושאין בה דבר טמא¹⁸ אלא שלא היה ישראל אצל עשייתו אסורה¹⁹. והאוכל ממנה או מחלב שחלבו גוי ואין ישראל רואהו, מכין אותו מכת מרדות שעבר על דברי חכמים²⁰.

אם ראה ישראל עשיית הגבינות²¹ ולא ראה החליבה יש להתיר בדיעבד²², כי אין לחוש שמא עירב בו דבר טמא²³, מאחר שאנו רואין שעשה הגבינות מזו החלב כי דבר טמא אינו עומד²⁴, ובוודאי לא עירב בו הגוי כלום הואיל והיה דעתו לעשות ממנה גבינות, ומכל מקום אסור לאכול החלב כך, הואיל וכבר נאסרה²⁵. וי"א²⁶ שאף הגבינה

¹⁷ ועי' ביד אפרים שהביא ג"כ דברי הרב מקום שמואל בתשו' החוה וסיים ובמדינות אלו נהגו לאסור גבינות כאלו אם לא שמביאים יהודי ובידו כתב הכשר מב"ד יפה אשר שם

¹⁸ ואף במקומות שידוע שמאוס להם חלב טמא ולא יערבוהו וידוע שאין מחליקין פניהם בשומן חזיר לפי שאוכלין אותם בימים שהבשר אסור להם אף על פי כן אסורה משום דלא פלוג רבנן והוי ליה דבר שנאסר במנין שאע"פ שבטל הטעם לא בטלה הגזירה שכל דבר שנאסר במנין צריך מנין אחר להתירו. פר"ח שם.

¹⁹ וכן המנהג, ואין לפרוץ גדר (ב"י), אם לא במקום שנהגו בהם היתר מקדמונים. רמ"א שם.

²⁰ גבינות נזכר במשנה בהדיא לאיסור ולא פלוג רבנן כיון דאיכא שמעמדין אותה גם עכשיו בעור גבילה משא"כ במידי דגזרו בה משום גילוי בסימן קי"ו דמותר האידנא דאין שייך גילוי כלל שאין מצוי בינינו נחשים.

ט"ז שם י

²¹ רמ"א שם

²² ובישראל וכו' שותפים עיין פר"ח סוס"ק טו ובדרכ"ת ב

²³ עי' בקונטרס הסמ"ע מתקנת הארצות ביריד גראמנ"י בהתאסף ראשי העם גדולי הדור שגזרו שלא לסמוך על ישראל העומד אצל העכו"ם בעשיית הגבינות וחמאה בכפרים למכור ליהודים עד שיבא תחלה לפני הרב שיחקור עליו אם הוא בר סמכא והגון הוא לסמוך עליו בזה ולא יקנו שום גבינה בכל יריד זולת ממי שיש בידו כתב מהרב שבגליל שלו עיין שם. דרכ"ת לד

²⁴ ודוקא שקונה ממנו סכום גבינות או לפי המשקל דמאחר דחלב טמא אינו עומד אינו מערב בו דבר טמא אבל אם קונה במדה אסורה. ש"ך שם כג

²⁵ אף על גב שבשלא ראה הישראל עשיית הגבינות אסרינן להו ולא סמכינן לומר דוודאי אין בו דבר טמא, היינו משום שמצרפין זה הטעם עם טעמים אחרים ולא מטעם זה לבדו אסרינן להו. לבוש, ובט"ז יא הקשה ולא ידעתי מהו הטעם לצרף לזה דכיון שידוע שנעשה בהיתר גמור אין איסור אלא משום לא פלוג ה"נ יש לאסור משום לא פלוג דמה לי שהיה שם או לא היה שם כיון דידוע שנעשה בהיתר ואפ"ה אסרינן לה

²⁶ ט"ז שם יא שהקשה ולא ירדתי לסוף דעת רמ"א דהא כבר פסק ב"י וש"ע כרמב"ם דאפילו העמידו בודאי בעשבים אסור משום לא פלוג ה"נ אסור בזה כיון שלא היה אצל החליבה ותו דיבוא להתיר גם אכילת החלב דהא בס"י ק"י אסר הרשב"א גם החתיכה שאינה ראויה בשביל ראויה דקרוב למעות אף בחשובה אף על פי שהכל מדרבנן מכ"ש כאן מי יבחין לומר שהחלב אסור כיון שהגבינה שנעשה ממנו מותר ותו דהא בחלב איכא חשש תערובות חלב טמא שהוא איסור דאורייתא ורמ"א עצמו כתב בסמוך דאין לפרוץ גדר אפילו במקום ההיתר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אסורה שלא חילקו בחמים ואין להתיר אא"כ היה ישראל אצל החליבה. ויש אוסרים²⁷ אפילו היה ישראל מהחליבה עד עשיית הגבינות אם העובד כוכבים עושה הגבינות לעצמו אף על פי שהיה שם ישראל מתחלה ועד סוף אסור משום גבינות העובד כוכבים כל דלא עשה בו ישראל מעשה. אולם אם עושה הגוי עבור ישראל, כגון שהחלב או הבהמות של ישראל מותר.

ד. המעמיד בעור של קבה כשרה אם יש בנותן טעם הרי זו אסורה

אם העמיד גבינה בעור קיבת כשירה י"א²⁸ שאם העור לא נותן טעם בגבינה מותר. וי"א שצריך ששים כנגד הקיבה²⁹. ואם אין ששים אסור באכילה ומותר בהנאה. ואפילו לא שחה אלא שהעמיד מיד³⁰, נאסר מיד כשאין ששים, אבל אם יש ששים מותר אפילו באכילה.

אם הוציאו את הדבר המעמיד שהוא עור הכשירה קודם שהעמיד אין הגבינה נאסרת. אלא דלכתחילה אסור להעמיד גבינות בעור קיבה כשירה דאין מבטלים איסור לכתחילה. ויש שמתירים בכה"ג.

²⁷ ש"ך שם כ ופר"ח טו ובפרי תואר ז העלה להתיר ועיין (בתשובת נו"ב תניינא חלק א"ח סימן ל"ז) שהכריע בדברי הרמ"א

²⁸ דעת המחבר בשו"ע ונו"כ פז יא כהרמב"ם (הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה טז) הרי"ף והרשב"א (בחידישו ד"ה מתניתין) והרא"ש (חולין פ' ח, אות נ"ב), והר"ן (מ"ב סוע"ב ד"ה קיבת, ובפרק אין מעמידין ע"ז יג:). ודלא כרבינו ירוחם נמ"ז אות ל"א קמ"א

²⁹ והחילוק בין המעמיד גבינה בעור כשירה לנבילה, כתב הש"ך (ס"ק ל"ה) וז"ל החילוק בזה כתבו הפוסקים דעור קיבת כשירה מאחר שהוא מותר בפני עצמו ולית ביה איסור אלא משום חבורו עם הגבינה, כל אימת דלא יהיב טעמא לאו בשר בחלב הוא אלא האי באפיה קאי והאי באפיה קאי, אבל עור נבילה וכיוצא בו שאסור מעצמו, כיון שהוא מעמיד, אנו רואין כאילו האיסור בעין...

³⁰ עיין ביד יהודה (פ' הקצר ס"ק מ"ט, ובפ' הארוך ס"ק כ"א, בד"ה מיהו) כתב דאיסור מעמיד הוי אפילו בדלא שחה שיעור כבישה דאנב חוזק טעם העור, יש לחוש שטעם העור נכנס לתוך החלב. והכו"פ (ס"ק י"ח) חידש דאע"ג דלא נכנס טעם העור נבילה לחלב, מ"מ אסור כיון שמ"מ פעולת העור נראה בחלב שהועמד על ידו ומשו"ה נאסרה הגבינה. וכן כתב התוס' רי"ד (במהדו"ת ע"ז ל"ה). וכתב דה"ה לענין בב"ח כיון שהועמד החלב ע"י העור, נאסר מדין בב"ח. והא דאמרו במתני' מעמיד בעור של קיבה אם יש בנותן טעם הרי זו אסורה, אין ר"ל נותן טעם ממש אלא ר"ל שיש בעור לבדו כדי להקפידו ולהעמידו.

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אם העמיד הגבינה בעור קיבת נבילה או טריפה או טמאה, הגבינה אסורה באכילה בכל שהוא, שאין ביטול לדבר המעמיד³¹. וה"ה בערלה ויין נסך וחדש שמעמיד אין בהם ביטול אפילו באלף דהוי כאיסור בעין.

קימ"ל להלכה דזה וזה גורם מותר. לפיכך אם היה ג"כ מעמיד אחר דהוא בשר, הוי זוז"ג ומותר³² אם יש ששים נגד האיסור.

י"א³³ שגם כשהאיסור יכול להעמיד לבדו בלא סיוע של ההיתר. מותר³⁴. ויש אוסרים³⁵, וכן קיי"ל להלכה דאמרינן זוז"ג מותר דוקא כשאין האיסור יכול לעמוד לבדו בלא סיוע ההיתר. וזאת אע"פ שגם ההיתר צריך צירוף האיסור כדי להעמיד הגבינה³⁶.

דף קטז:

ה. כשרה שינקה מן הטרפה קבתה אסורה טרפה שינקה מן הכשרה קבתה מותרת מפני שכנוס במעיה ... ומי חיישינן שמא ינק מן הטרפה

³¹ המג"א (או"ח סימן תמ"ב ס"ק ט') כתב וז"ל... וכתוב באו"ה כלל כ"ה דמדאוריין בטיל אלא מדרבנן אסור, אבל הטור כת' דחשיב כמו בעיני. משמע דס"ל דאסור מדאוריין דאל"כ לא היה צריך לבערו לדעתו... עכ"ל. וכ"כ מרדכי (ע"ז סי' תתכט) שיש לזה דין טע"ב. אבל הש"ך (ק"י, י"א) והפרי"ח (סימן ק' ס"ק ג') והחב"א (כלל נ"ג סעיף ל"ג). והחך יעקב (שם ס"ק ט"ז), והפמ"ג (במשב"ז כאן ס"ק י"ג, ובהקדמה לס' ק') סוברים דאיסור מעמיד הוי מדרבנן.

³² הד"ת (ס"ק קנ"ג) כתב בשם הר"ן דזוז"ג מותר הוא דוקא בדיעבד אבל לכתחילה אסור דהוי כמבטל איסור לכתחילה. אלא בדיעבד לא קנסין ליה דלא הוי מבטל ממש.

³³ וכן כתבו הט"ז (ס"ק י"ג) והבית לחם יהודה (ס"ק כ"ז) בדעת הרמ"א. אלא שהט"ז דחה שיטת הרמ"א.

³⁴ הפמ"ג כתב שער התערובות חלק ג' פרק א' ד"ה ועיין דאם אין באיסור כח להעמיד לבדו, אין חילוק אם העמידו ביחד האיסור והיתר ובין שהיה בזה אחר זה. אבל אם יש באיסור כח להעמיד לבדו, אפילו למתירים בהפסד מרובה, אם האיסור נפל ראשון והתחיל להעמיד, נאסרה התערובת ולא מהני מה שההיתר נפל אח"כ.

³⁵ וכן פסקו הט"ז (ס"ק י"ג) והש"ך (ס"ק ל"ו) והפרי חדש (ס"ק ל"א) והפרי מגדים (שפ"ד ס"ק ל"ו) והכרית (ס"ק ה') והחב"א (כלל נ"ג, ס' ל"ז) והערוך השולחן (ס' מ"ב), ועוד. אבל בהפסד מרובה יש להקל אם יש ס' נגד המעמיד. וכ"כ המעדני השולחן (במטעמי השולחן ס"ק ל"ד). בשו"ת צ"צ כתב שאפילו הועמד יותר מהר מחמת ההיתר ג"כ אסור.

³⁶ היר יהודה (פ' הקצר ס"ק נ"ד) מתיר בהפסד מרובה כשיטת הרמ"א אם יש ששים נגד המעמיד האסור, וגם יש כח בהיתר להעמיד לבדו. הבית לחם יהודה (ס"ק כ"ז) מתיר בהפסד מרובה אפילו שיש באיסור לבד כח להעמיד, וההיתר רק מסייעו שאין בו כח להעמיד.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

טריפה שינקה³⁷ מן הכשירה חלב שנמצא בקיבתה מותר בין צלול בין קרוש, הקרוש מותר שהרי הוא כפירשא בעלמא שהוא מעוכל, והצלול גם כן מותר ממה נפשך, אם נחשב כמעוכל ואינו מתייחס לגוף שבא ממנה הרי היא כפירשא בעלמא, ואם לא תחשבה כמעוכל הרי בא מכשירה.

וכשירה שינקה מן הטריפה, החלב הנמצא בקיבתה, אם הוא קרוש הרי הוא כפירשא בעלמא ומותר³⁸, ואם הוא צלול אזלינן בתר גופא שבאה משם שהוא טריפה והחלב אסורה³⁹, ודוקא בידוע⁴⁰ שינקה מן הטריפה, אבל בהמה סתמא לא חיישינן שמא ינקה מן הטריפה והכל מותר, ויש אוסרין⁴¹ אפילו הקרוש בטריפה שינקה מהכשירה, מפני שנראה כאוכל טריפות. ויש להחמיר לכתחלה⁴² אבל בדיעבד מותר. ויש אוסרין⁴³ גם בכשירה כשידוע שינקה מן הטריפה.

ואם נתערבה באחרות אינו אסור תערובתה, שכיון שאין איסורה אלא מפני שנראה כאוכל טריפות הכא גבי תערובות לא גזרינן ומותרת אפילו לכתחלה וכן אם כבר העמיד בה או שנתערב בקיבות אחרות מותר להעמיד בה לכתחלה אפילו בצלול⁴⁴.

ו. לוקחים ביצים מן העובדי כוכבים ואין חוששין לא משום נבלה ולא משום טרפה

כבר התבאר במסכת ע"ז דף מ. ולעיל דף סג: שסימני ביצים המבוארים שם ולהלן דף סד. אינם סימנים מובהקים לסמוך עליהם לקנותם מגוים⁴⁵, מפני

³⁷ שו"ע ונו"כ פא ו

³⁸ אפילו אם תשדי לה בתר גופא שבאה משם

³⁹ כ' באו"ה בהמה שינקה מטמאה פשיטא דבהמה מותרת כמו תרנגולת שנתפטמה בשרצים אבל מ"מ לכתחל' אסור לקנותה משו' מראי' עין עכ"ל וכ' ת"ח ס' ס"ה ע"ז דהך דתרנגול' כן הוא במרדכי פרק אלמנה לכהן גדול אבל בתוספות דתמורה פרק כל האסורים כתבו דאם לא נתפטמה כל ימיה רק באיסור אסורה והוא הדין לכשירה שינקה מטרפה עכ"ל. ט"ז שם ח וש"ך טו

⁴⁰ רמ"א שם

⁴¹ רמ"א שם

⁴² ובב"י פסק כסברא הראשונה וכתב שכן נהגו. ש"ך יד

⁴³ הלבוש שם ועיין חגורת שמואל שם שהקשה מאי מראית עין שייך בכשירה שינקה מן הטריפה אם הוא קרוש.

⁴⁴ ש"ך טז

⁴⁵ שו"ע ונו"כ פו א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

שיש קצת ביצת עוף טמא דומין לאלו, אלא להכי אהני סימנים שאם יש בהן כל הסימנים הללו שואלין את ישראל המוכר או אפילו הגוי ממה הם, אם אומר של עוף פלוני הם ואנו מכירין אותו העוף שהוא טהור, נאמן וקוננין ממנו, דכיון שאומר של עוף פלוני הם חזקה הוא דאינו משקר, דירא שמה יביאו ביצים של אותו עוף ויראו שאינם דומין להרדי ונמצא מתבזה⁴⁶.

במה דברים אמורים שאינו מוחזק בכשרות, אבל במוחזק בכשרות קוננין ממנו אפילו בסתם.

לפיכך אין לוקחין ביצים מן הגוים אלא אם כן היה מכיר אותם ויש לו בהם מביעת עין שהם ביצי עוף פלוני, ואין חוששין שמהם ביצי טריפה או ביצי נבלה, דאזלינן בתר רוב עופות שאינם לא נבלה ולא טריפה.

עכשיו נוהגים ליקח ביצים בסתם מכל אדם, ואפי' מנכרי, לפי שאין ביצי עוף טמא מצויים בינינו⁴⁷.

גוי שהביא⁴⁸ ביצים ושברם לפנינו טרם שהכרנו בטביעות עין שהם ביצי עוף טהור, הביצים מותרים באכילה, שאנו חולכים אחר הרוב, ורוב הביצים הם טהורים. ויש מי שאוסר.

ז. סתם מחשבת עובר כוכבים לעבודת כוכבים

כבר התבאר לעיל דף יג. ששחיטת נכרי נבילה דאורייתא⁴⁹, אפילו הוא קטן, אפילו אינו עובר עבודה זרה, כגון גר תושב או מאומות שאינם עובדים

⁴⁶ ואף על גב דאיכא של עופות טמאים דדמי לטהורים, אין לחוש שמה מן הטמאים הנדמין הוא, דאי אפשר שלא יהא הפרש כל דהו ביניהם, ואכתי מתיירא לשקר שמה יתן הקונה דעתו עליהם להשוותן זה לזה ומינכרו. אבל אם לא אמר אלא סתם משל עוף טהור הם ואינו מזכיר אותו העוף, אין קוננין ממנו דשמה משקר הוא, והכא אינו מרתת שמה יביאו של עוף טהור להשוותן, שאף על פי שיביאו לו ביצים אחרים מצי לאשתמיט ולומר לא משל עוף זה אמרתי לכם אלא משל עוף אחר שאין אתם מכירין והוא טהור. לבוש וט"ז שם א

⁴⁷ ילקוט יוסף איסור והיתר כרך ב' עמוד רצד

⁴⁸ שם

⁴⁹ שו"ע ונו"כ יו"ד ב א ושם"ח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

עבודה זרה או גר שמל ולא טבל כראוי⁵⁰, ואפילו בדק לו ישראל כשר הסכין, ועמד ע"ג, וראה ששחט יפה, שנאמר (דברים יב פסוק כא) וְזָבַחְתָּ וְגו' וְאָכַלְתָּ וְגו', כל שישנו במצות וְזָבַחְתָּ, הוה ליה זביחתו זביחה, וכל שאין בְּזָבַחְתָּ אין זביחתו רק כנהרגה ונבילה היא⁵¹.

ולוקה על אכילתה מן התורה⁵², שנאמר (שמות לד פסוק טו) וְקָרָא לְךָ וְאָכַלְתָּ מִזִּבְחֹךָ, מאחר שהזהיר שמא יאכל מזבחו אתה למד שזבחו אסור ואינו דומה לישראל שאינו יודע הלכות שחיטה. ומטמאה במשא⁵³ ואפילו ישראל עומד על גביו.

ומכל מקום⁵⁴ מותרת בהנאה, אפילו שחיטת נכרי העובר עבודה זרה, שאין אומרים מן סתם מחשבת נכרי לעבודה זרה⁵⁵.

⁵⁰ פשוט בכמה מקומות, ומהם ריש סימן קכ"ד (סעיף ב') דכל זמן שלא טבל כראוי הרי הוא כגוי לכל דבריו. תב"ש שם ב

⁵¹ לדעת התוספות (נ' ע"ב ד"ה קסבר כותים גרי אריות הן) והרא"ש (פ"א סי' ה') דילפי מוזבחת כמו שכתבתי בפנים, פשוט הוא דכולהו לאו במצות זביחה איתנהו, וכן הוא דעת הר"ן (א' ע"א ד"ה ולענין הלכה). אבל לדעת הרמב"ם איכא פלוגתא, וזה לשונו פרק ד' מהלכות שחיטה (הל' י"א), נכרי ששחט, אף על פי ששחט בפני ישראל בסכין יפה, ואפילו היה קטן, שחיטתו נבילה ולוקה על אכילתה מן התורה שנאמר וקרא לך ואכלת מזבחו. מאחר שהזהיר שמא יאכל מזבחו, אתה למד שזבחו אסור. וגדר גדול גדרו בדבר שאפילו כותי שאינו עובר עכו"ם שחיטתו נבילה, עכ"ל. וביארו הכסף משנה והב"ח (ד"ה שחיטת עכו"ם נבילה) והמ"ז (ס"ק א') דבריו, דברישא איירי בנכרי העובר עבודה זרה דאסור מדאורייתא. ואחר כך כתב וגדר בו, וקאי אאומות שאין עובדים ואנר תושב, דהני מדאורייתא שרו, דקרא וקרא לך גו' קאי אוזבחו לאלהיהם דסליק מיניה, דהיינו בעובד עבודה זרה דווקא, אלא דחכמים ז"ל אסרום משום גדר. והש"ך (ס"ק ב') השיג עליהם ופירש דברישא איירי הרמב"ם בכל האומות, עובד ואינו עובד. ומה שכתב וגדר, קאי אכותים שגזרו עליהם בימי רב אמי ורב אסי, כדאיתא ריש חולין (ו' ע"א). ועיין תב"ש א, שקיים דברי הכסף משנה והקשה על הש"ך שם וכתב דלנידון דידן אין נפקא מינה בזה, דהעיקר כדעת התוספות, והרא"ש, והר"ן, דסבירא להו מוזבחת גו', דשחיטת כל הגוים נבילה דאורייתא, כמו שכתבתי בפנים. וכן דעת הראב"ד פרק ב' מהלכות שאר אבות הטומאה (הל' י'), וכן הוא נוסחת התוספתא שלפנינו (פ"א הל' א'), וכן משמע דעת רש"י ז"ל ריש פרק העור והרוטב (ק"ז ע"ב ד"ה השוחט בהמה), והרשב"א בתשובה (ח"א) סימן תקכ"ט, וכן פסק הים של שלמה (פ"א סי' ו'), וב"ח (ד"ה שחיטת עכו"ם נבילה). מכל מקום יש לחוש לדעת הרמב"ם לחומרא לענין אותו ואת בנו וכיסוי.

⁵² רמב"ם הלכות שחיטה פרק ד הלכה יא

⁵³ רמב"ם הלכות שאר אבות הטומאה פרק ב הלכה י

⁵⁴ שם"ה שם

⁵⁵ שאם היה מן הסתם הוה ליה תקרובת עבודה זרה דאסורה בהנאה.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

אבל שחיטת מין, דהיינו כומר לעבודה זרה⁵⁶, הואיל ואדוק בה, יש להחמיר ולאסור סתם שחיטתו בהנאה, אפילו עורה.

ובדיעבד כשהגיע ליד ישראל יש להקל בהנאה במקום הפסד בסתם שחיטתו ששחט לשולחנו, ולא שמענו שחש לעבודה זרה, שאינם אדוקים כ"כ בזמן הזה, אפילו הכומרים, שנאמר סתם שחיטתן לע"ז.

ודוקא אם שחט הכומר, אבל הרגה מותרת בהנאה דאין דרכן לעבודה זרה אלא דרך שחיטה.

במקומות שדרכן לנחור ולהרוג למאכלן, וראינו ששחטה הכומר, אם כן מוכחא מלתא שהתכוין לעבודה זרה, ויש לאסור בהנאה.

ח. אין מעמידין בעור קבת נבלה אבל מעמידין בקבת נבלה ובקבת שחיטת עובד כוכבים

קיבת הנבלה⁵⁷ וקיבת הטמאה מותרת מפני שהיא כשאר טנופת שבגוף⁵⁸, ולפיכך מותר להעמיד הגבינה בקיבת שחיטת העכו"ם ובקיבת בהמה וחיה טמאה, אבל עור הקיבה הרי הוא כשאר המעים ואסור.

⁵⁶ דייקנן מדתנן שחיטת נכרי נבילה, הא דמין, פירוש כומר בין עכו"ם ובין ישראל. לעבודה זרה, פירוש, אסורה בהנאה כתקדושתה. ומימרא זו השמיטה הרי"ף והרמב"ם והרא"ש והטור וכל הפוסקים המפורסמים. ובתורת הבית ארוך (בית א' שער א', ח' ע"ב) וקצר (שם, ד' ע"ב) כתב נכרי ששחט פסול, התחיל א' מהפסולים כגון נכרי או מיאני כו', שחיטתו פסולה. ולא הביא כברייא דשחטה מיאני אסורה בהנאה, ועיין מה שכתבתי לקמן גבי התחיל א' מהפסולים. רק רבינו ירוחם (נמ"ו ח"א, קט"ז ע"א) כתבה, ובבית יוסף (ד"ה ומ"ש אפילו אחרים רואים אותו) הביאה, ולא בשלחן ערוך, ולבוש (סעיף א') ופרי חדש (ס"ק ב') הביאה, וכן ש"ך סימן ד' (ס"ק ג'), ותמהני שלא הרגישו לתת טעם להשמטת הפוסקים מימרא זו. ולעניות דעתי נראה פשוט, דטעמא מדאמרין התם בגמרא (י"ג ע"ב) גוים שבחוין לארץ לאו עובדי עבודה זרה הן, אלא מנהג אבותיהם בידיהם. ותדע, דבכל דיני ניסוך דמקלינן האידנא מטעם גוים שבזמן הזה אינן יודעים בטיב כו', לא אשתמיט שום פוסק לחלק בין נכרי לכומר. והב"ח כתב ריש סימן קכ"ג: (ד"ה ובספרי דפוס הראשונים) והביאו ש"ך שם (ס"ק ב') דאפילו חזינן דשפכי ליה קמי עבודה זרה, מותרת בהנאה מטעם דלא הוה ניסוך. שמע מינה דכומרים אין דינן כמין דהתם. ואף על גב דכתבו כל הפוסקים דין ספר תורה שכתבו מין ישרף, יש לומר דהתם היינו טעמא דודאי כשכתב השם לא כתבו בקדושה כי אם לעבודה זרה, אבל בשחיטה אינו מכוין לכלום. אי נמי, בספר תורה היינו טעמא דלא נגררו בתר ספרייהו כדמשמע בשבת דף קי"ו (ע"א). ומכל מקום לא מלאני לבי להתיר לכתחילה, כיון שלא מצאתי ההיתר מפורש, כי אם בדעבד במקום הפסד. תבו"ש שם ג

⁵⁷ רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ד הלכה יט

⁵⁸ ולדידן בקרוש ועיין ידיו של משה שם ג' סברות בדבר, לדעת רש"י קיבת נבלה בין צלול בין קרוש מותר מפני שאינה בגופה אלא כנוס בתוכה כקדרה וה"ה קיבת טריפה שינקת מן הכשרה אבל קיבת כשרה שינקת מן הטרפה וקיבת טרפה בין צלול בין קרוש אסור שאינה כפרש אלא חלב גמור ואסור וה"ה לקיבת כשרה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת חולין

דאסור לבשלה בבשר דהוי חלב גמור וקיבה שבשלה בחלבה או מלחה אסור בין צלול בין קרוש זו דעת רש"י. ולר"ת קיבת נבלה וקיבת טריפה שינקת מן הכשרה בין קרוש בין צלול מותר שאינה בגופה כדברי רש"י אבל כשרה שינקת מן הטרפה וכן קיבת טריפה וכן קיבת כשרה לענין לבשלה בחלבה יש חילוק בין צלול לקרוש דצלול אסור דחשיב ודאי חלב גמור אף לאחר חזרה והקרוש מותר אף קודם חזרה דהייא פרשה בעלמא והחילוק בין קודם חזרה לאחר חזרה אינו אלא לענין צלול בקיבת נבלה ובטרפה שינקת מן הכשרה אי הויא בגופה או כמכונס דקודם חזרה הויא בגופה ולאחר חזרה הויא כמכונס ומותר אפי' צלול והויא חלב גמור זה היא סברת ר"ת ועיין בדבריהם בתוס' בחולין ובע"ז דהכל הוא סגנון אחד. והגאונים והרי"ף והרמב"ם ס"ל דבכל ענין חלב הקיבה הויא פרשה לכל ענין. ועיין פ"ת סא טו שהביא מתפילה למשה שחלב קיבת נבלה מותר לכ"ע, וטמאה תלה בדעות של מראית בעיני ועיין פמ"ג שפ"ד טז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

